

Analiza nabora, pomena, obsega in pogostosti vložitve razlogov za zahtevo sodnega varstva

Tine Jurič

Policijska postaja za izravnalne ukrepe Ljubljana, Slovenija

tine.juric@gmail.com

IZVLEČEK

Pravica do pravnega sredstva je ena temeljnih pravic, ki mora biti zagotovljena vsakemu udeležencu v postopku (kazenskem, upravnem, pravdnem ...), v katerem se odloča o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih koristih. Na področju prekrškovnega prava v hitrem prekrškovnem postopku je zakonodajalec to pravno sredstvo poimenoval zahteva za sodno varstvo. Njena učinkovitost zagotavljanja pravne varnosti kršiteljev je neraziskana, zato je bila opravljena poglobljena empirična, historična in normativna raziskava izpodbojnih razlogov za njeno vložitev, zlasti njihovega nabora, pomena, obsega in pogostosti njihove vložitve. Ugotovil sem, da se nabor izpodbojnih razlogov za vložitev zahteve sodnega varstva širi s spremembami Zakona o prekrških. Največ zahtev je vloženih zaradi izpodbojnega razloga zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja. To pomeni, da se prekrškovnemu organu v tem delu hitrega prekrškovnega postopka očita največ nepravilnosti. Z rezultati empirične raziskave z modelom izpodbijanja prekrškovnih odločitev policije je bil predstavljen potek raziskovanja, uporabljene metode in izhodišča za model pravnega varstva zoper odločitve policije po Zakonu o prekrških *de lege ferenda*.

Ključne besede: pravno sredstvo, zahteva za sodno varstvo, hitri prekrškovni postopek, razlogi za vložitev zahteve za sodno varstvo

JEL: K14, K23, K42

1 Uvod

Javno pravo in njegov tradicionalni model sta imela kar nekaj pomanjkljivosti, ki so pripeljale do zagovora zasnove javnega prava človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Da javni organi ne bi zlorabljali oblasti, so se začeli uvajati standardi zakonitosti (Craig, 2003, str. 31).

V Republiki Sloveniji je zakonska ureditev na področju prekrškovnega prava prestala prvo resnejšo ustavno-sodno presojo skladnosti z Ustavo Republike Slovenije (v nadaljevanju URS). Ustavno sodišče je v odločbi, št. U-I-56/06-31,

zapisalo, da sta pri obravnavanju prekrškov v okviru enotnega upravnokaznovalnega postopka zagotovljeni pravici do sodnega varstva (23. člen URS¹) in do pravnega sredstva (25. člen URS²), saj se z odločanjem o zahtevi sodnega varstva (v nadaljevanju ZSV) zagotavljata sodno varstvo in hkrati instančna kontrola odločbe prekrškovnega organa (Perpar et al., 2009, str. 216–217). Podobno je Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) v odločbi Suhadolc proti Sloveniji, št. 57655/08 ugotovilo, da je bila pritožnikova zadeva obravnavana po hitrem postopku iz Zakona o prekrških (v nadaljevanju ZP-1), kar pomeni, da lahko globo in kazenske točke naložijo tudi upravni organi, medtem ko je sodno varstvo zagotovljeno s pritožbo na sodišča. To pomeni, da ima vsakdo možnost, da zoper posamični akt (plačilni nalog, odločba o prekršku in sklep) prekrškovnega organa vloži ZSV. Če je ta ocenjena kot neutemeljena, se posreduje na okrajno sodišče v sodno presojo. S tem je zagotovljena pravica do poštenega sojenja v skladu s 6. členom Evropske konvencije za človekove pravice (v nadaljevanju EKČP).

Na področju prekrškovnega³ prava je v hitrem prekrškovnem postopku (v nadaljevanju hitri postopek)⁴ določen nabor razlogov, zaradi katerih je mogoče vložiti ZSV (62. člen ZP-1).

Zakaj se ZSV daje tak pomen, je mogoče pripisati dejstvu, da odločanje o ZSV odraža tudi uspešnost kateregakoli prekrškovnega organa.⁵ Ob tem je potrebno poudariti, da je ZSV kot pravno sredstvo tudi način povratne informacije o učinkovitosti pravnega reda v praksi in ni le orodje pravnega varstva.⁶

Namen tega članka je predstavitev analize odprtih procesnih vprašanj o širitvi nabora in o pomenu izpodbojnih razlogov za vložitev ZSV s spremembami ZP-1 in s tem posledično o zagotavljanju večje pravne varnosti storilcev. Na podlagi kvantitativne, deskriptivne metode ter metode indukcije – dedukcije in vzorčenja predstavljam izhodišča za model pravnega varstva zoper

1 Vsakemu posamezniku je treba zagotavljati, da o obtožbah, podanih zoper njih in tudi o njihovih pravicah ter dolžnostih, brez nepotrebnih odlašanj, odločajo nepristranska, neodvisna in z zakonom ustanovljena sodišča. Torej ustavna določba pomeni veljavo varstva človekovih pravic tudi v prekrškovnem postopku, kar zagotavlja posebni status in delo sodišča (Gajzer, 2007, str. 157).

2 Pravica do pritožbe je temeljna pravica posameznika, ki izhaja iz načela zakonitosti (2. člen URS) in načela enakega varstva pravic (22. člen URS) ter je značilna za pravno državo. Vsakomur je dana možnost, da izpodbija izdane posamične akte vseh organov državne in lokalnih oblasti ter nosilcev javnih pooblastil (Šturm in dr., 2002, str. 274-275).

3 Osnovni namen prekrškovnega prava je varstvo pravnih vrednot, glavni cilj pa je sožitje, red in mir v skupnosti (Kečanovič, 2010, str. 1).

4 Zakonodajalec je z ZP-1 ustvaril hitri postopek, ki si ga je na prvi stopnji zamislil kot upravni (prekrškovni) postopek, ki teče pred različnimi, predvsem upravnimi (prekrškovnimi) organi. V nadaljevanju tega postopka je z ZSV predvidel in uredil sodno kontrolo odločitev prekrškovnih organov (Fišer, 2006, str. 49).

5 Transparentnost, administrativne (upravne) pravice, odprti procesi odločanja ali izboljšanje odnosov med državljan in državno oblastjo so tiste oblike, na podlagi katerih se presojajo praktični standardi dobre uprave (Nehl, 1999, str. 17).

6 Tudi pravna varnost in načelo poštenega »*fair*«⁶ obravnavanja v postopkih pred sodišči in drugimi državnimi organi sodita med temeljne elemente pravne države (Maunz & Dürig, 1991).

odločitve Policije o ZP-1 *de lege ferenda*. Skozi analize in študije preverjam, ali se nabor razlogov za vložitev ZSV dejansko širi z noveliranjem ZP-1 in ali se trend pogostosti njihove vložitve spreminja med izbranimi vzorci v časovnih obdobjih po policijskih postajah.

2 Analiza širitve nabora izpodbojnih razlogov za vložitev zahteve sodnega varstva

Ob uveljavitvi ZP-1 je imel 62. člen samo štiri sklope razlogov, ki jih je lahko upravičenec posamezno ali vse uveljavljal v ZSV. Takratni 62. člen ZP-1 se je glasil: »Odločbo prekrškovnega organa je mogoče izpodbijati z ZSV:

- če je bila z odločbo prekršena materialna določba tega zakona ali predpis, ki določa prekršek;
- če je bila storjena kršitev določb postopka, ker ni odločil pristojni organ, ker storilcu ni bila dana možnost, da se izjavi o prekršku, ker je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena ali je bila izločena, ker so bile kršene določbe o uporabi jezika v postopku, ker izrek odločbe ni razumljiv ali je sam s seboj v nasprotju ali ker odločba nima vseh predpisanih sestavin;
- zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, pri čemer se smejo v ZSV navajati nova dejstva in predlagati novi dokazi le, če vlagatelj ZSV izkaže za verjetno, da jih brez svoje krivde ni mogel uveljaviti v hitrem postopku;
- zaradi izrečenih sankcij, odvzema premoženjske koristi in stroškov postopka in odločitve o premoženjskopravnem zahtevku.«

Takšna ureditev, glede na opredelitev postopka v zvezi z ZSV, kot je bil določen v ZP-1 v 65. členu, ni omogočala preizkusa vložene ZSV po uradni dolžnosti (po 159. členu v zvezi s tretjim odstavkom 59. člena ZP-1), temveč je bil ta preizkus omejen izključno le na razloge, uveljavljene v ZSV (npr.: katero koli bistveno kršitev določb postopka ali materialnega zakona). V tem pogledu je zanimiva tudi odločitev Vrhovnega sodišča, ki je v obrazložitvi sodbe, št. IV Ips 41/2006, med drugim tudi navedlo, da sodišče »... oceni navedbe ZSV in se opredeli do tega, ali so v ZSV podane uveljavljene kršitve ali ne ...«. Torej ni navedlo, da sodišče opravi poleg navedene ocene tudi uradni preizkus odločbe glede nekaterih kršitev, zaradi katerih se lahko vloži ZSV. Enako je veljalo tudi za prekrškovni organ, ki je preizkusil le tiste kršitve, ki jih je uveljavljal upravičenec. Pri tem ni smel popraviti svoje napake, v kolikor je ugotovil kršitev, na katero se upravičenec ni skliceval.

Praksa okrajnih sodišč je bila v tem pogledu zelo neenotna, kar ni pripomoglo k pravni varnosti državljanov in zagotavljanju njihove enakosti pred zakonom (Pruša, 2007, str. 201). Vse to je kazalo na velike anomalije na področju obravnave ZSV. Šele novela ZP-1E je vse postavila na svoje mesto. Z njo se je dodal novi četrti razlog 62. člena ZP-1, ki se glasi:

- »če se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah tega zakona ne more opirati, ali ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin.«

Do takrat četrti razlog je postal peti razlog 62. člena ZP-1. Od takrat 62. člen ZP-1 ni bil več spremenjen oziroma dopolnjen.

Najpomembnejša novost, ki jo je prinesla omenjena novela, je bila uveljavitev 62. a člena ZP-1, ki je bil v nadaljevanju še dvakrat dopolnjen oziroma spremenjen, in sicer z novelama ZP-1F in ZP-1G. Prvi odstavek 62. a člena ZP-1 je uvedel kršitve, na katere je treba paziti po uradni dolžnosti – *ex offio*, kar pomeni, da jih je treba upoštevati ne glede na to, ali jih upravičenec v ZSV uveljavlja ali ne. S tem je bolj jasno določena dolžnost oziroma obveznost tako prekrškovnega organa kot tudi sodišča pri vsebinskem preizkusu ZSV.

Sedaj se po vseh spremembah prvi odstavek 62. a člena ZP-1 glasi: »V postopku o ZSV se mora vselej po uradni dolžnosti preizkusiti:

- ali je odločil stvarno pristojni organ (spremenjena z novelo ZP-1G),
- ali je podana kršitev materialnih določb tega zakona ali predpisa, ki določa prekršek (dodana z novelo ZP-1F in nato spremenjena z novelo ZP-1G),
- ali je pregon zastaral (dodana z novelo ZP-1F),
- ali je storilcu bila dana možnost, da se izjavi o prekršku,
- ali je izrek odločbe razumljiv in
- ali se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah tega zakona ne more opirati, ali je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin«.

Iz navedenega je torej razvidno, da se nabor izpodbojnih razlogov za vložitev ZSV širi s spremembami ZP-1 in se na tak način zagotavlja večja pravna varnost storilcev. To pomeni, da je sedaj z vsemi opisanimi spremembami tudi v hitrem postopku dejansko zagotovljeno učinkovito pravno sredstvo in pravica do poštenega postopka.⁷

⁷ Avtor članka je v svojem magistrskem delu z naslovom *Analiza izpodbijanja odločitev Policije v hitrem prekrškovnem postopku* v empiričnem delu analiziral tudi delež zavrnjenih ZSV pred sodiščem in ugotovil, da je ta delež od 2006 do 2011 padel za približno 18 % (leta 2006 je bil ta delež največji – 78,16 %, 2011 pa najmanjši – 60,72 %). To pomeni, da se je upravičenec do ZSV dejansko izboljšal položaj, saj imajo s sedanjo ureditvijo ZP-1 na razpolago več razlogov za njeno vložitev (62. člen ZP-1). Določene razloge, ali je prišlo do posamezne kršitve, sta sedaj dolžna preizkusiti tako prekrškovni organ kot sodišče po uradni dolžnosti, ne glede na to ali jih je upravičenec uveljavil (62. a člen ZP-1).

3 Raziskava pomena izpodbojnih razlogov za vložitev zahteve sodnega varstva z analizo primerov iz sodne prakse

3.1 Kršitev materialnih določb Zakona o prekrških ali predpis, ki določa prekršek

Kršitev materialnih določb je podana tako v primeru, ko je prekrškovni organ napačno ali zmotno uporabil zakon ali drug predpis, kot tudi, če ga sploh ni uporabil. Materialno-pravne določbe so razložene v prvem delu ZP-1 (splošni del materialnega prava), ki zajema temeljne določbe: določbe o prekršku ter odgovornost zanj, določbe o sankcijah, odvzemu premoženjske koristi, pridobljene s prekrškom, vzgojnih ukrepov in sankcijah za mladoletnike ter splošne določbe o zastaranju. Posebni del materialno-pravnih določb pa je določen v zakonih, uredbah vlade ali odlokih samoupravne lokalne skupnosti, ki določena ravnanja ali opustitve določajo kot prekršek, določajo znake prepovedanega ravnanja ter za ta dejanja predpišejo oziroma določajo sankcije (Orel, 2008, str. 28–29).

Vrhovno sodišče je v sodbi, št. IV Ips 41/2013, navedlo: »Vrhovni državni tožilec utemeljeno uveljavlja tudi materialno kršitev določb zakona po 4. točki 156. člena ZP-1, saj je sodišče glede prekrška, ki je predmet plačilnega naloga, uporabilo predpis, ki ga ne bi smelo, s tem ko v izreku svoje sodbe ni spremenilo pravne opredelitve prekrška voznika. Prav ima tudi, ko navaja, da bi moralo sodišče po uradni dolžnosti ugotoviti kršitev materialnih določb ZP-1, in sicer drugega odstavka 57. člena ZP-1, saj plačilni nalog ni vseboval pravne opredelitve prekrška voznika, v izreku spremeniti pravno opredelitev prekrška voznika, svojo odločitev pa tudi ustrezno pojasniti. Prekršek voznika je opredeljen v drugem odstavku 125. člena ZPCP-2.« Ob poplavi vseh zakonov in drugih predpisov, ki opredeljujejo različne prekrške (prometna zakonodaja, prekrški s področja javnega reda in miru, orožje, prepovedana droga ...), se lahko kaj hitro pripeti, da se uporabi napačni predpis ali pa se znotraj njega kršitelju očita prekršek po napačni določbi. Težave povzroča predvsem pravna opredelitev prekrška fizični osebi v odnosu do odgovorne osebe. Torej, kdaj fizična oseba nastopa tudi v vlogi odgovorne in po kateri določbi se jo potem sankcionira (po določbi za fizično ali za odgovorno osebo).⁸ Težavo povzročajo tudi določbe, ki poleg svoje dispozicije vsebujejo tudi opredelitve drugih prekrškov. Tako so, npr. v določbi 20. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)⁹ zajete pravne opredelitve 6., 7., 12., 13. ali 15. člena ZJRM-1. Dogaja se namreč, da se kršitelju poleg globe za prekršek po 20. členu ZJRM-1, izreče tudi globa, npr. po 7. členu ZJRM-1 (nedostojno vedenje na javnem kraju). Takšno ravnanje prekrškovnega organa pomeni kršitev ustavne pravice, saj se kršitelja dvakrat kaznuje za isto dejanje (31. člen Ustave). Globo

⁸ Podrobneje v sodbah Vrhovnega sodišča št. IV Ips 75/2013 z 29. 8. 2013, IV Ips 85/2013 z 29. 8. 2013 in IV Ips 113/2013 z 21. 11. 2013.

⁹ Če so dejanja iz 6., 7., 12., 13. in 15. člena tega zakona storjena z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti, se storilec kaznuje z globo najmanj 200.000 tolarjev (834,58 evrov).

se mu sme izreči le za prekršek po 20. členu ZJRM-1, če je mogoče potrditi, da je bil storjen z elementi nestrpnosti. Kljub temu, da so lahko kršene celo ustavne pravice, ima prekrškovni organ možnost, da jih odpravi, seveda, če jih sam odkrije¹⁰ ali če je nanje opozorjen¹¹. Cilj vsakega prekrškovnega organa je, da je njegovo ravnanje, odločanje, vodenje postopkov zakonito in pravilno.

3.2 Kršitev določb postopka

Za kršitev določb postopka gre, če:

- je odločil nepristojni organ,
- je bila kršena pravica storilca do izjave,
- je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena ali je bila izločena,
- so bile kršene določbe o uporabi jezika v postopku,
- je izrek odločbe nerazumljiv ali je sam s seboj v nasprotju,
- odločba nima vseh predpisanih sestavin.

V postopku z ZSV je treba presoјati vprašanje, ali je odločil pristojni organ. Prekrškovnih organov je zelo veliko in prav lahko se zgodi, da bodo prestopali meje svojih delovnih področij, zlasti če razmejitve pristojnosti niso povsem jasne. Procesni predpisi po navadi zahtevajo zelo strogo spoštovanje stvarne pristojnosti, pri krajevni pristojnosti pa so, zlasti če ni ugovora v tej smeri in če je postopek že prišel do napredujoče faze v postopku, manj strogi. Ugoditev ZSV po uradni dolžnosti, ker je odločil (le) krajevno nepristojni organ, bi se zdela pretirana (Fišer et al., 2009, str. 379).

Vrhovno sodišče je s sodbo, št. IV Ips 58/2007, odločilo, da je treba pred odločitvijo o ZSV zoper plačilni nalog storilca seznaniti s ključnimi obremenilnimi dejstvi in mu omogočiti, da se o njih izjavi, ne glede na to, da postopkovne določbe ZP-1 tega izrecno ne zahtevajo. Podobno je ESČP v sodbi *Šild proti Sloveniji*, št. 59284/08, tudi navedlo: »Čeprav 6. člen EKČP ne določa posebnih oblik vročanja dokumentov (glej *Bogonos proti Rusiji*, št. 68798/01, 5. februar 2004, splošno načelo pravičnega odločanja sodišča, ki vključuje temeljno pravico kontradiktornosti postopka, zahteva, da ima vsakdo, ki je obdolžen kaznivega dejanja, v skladu s točko a tretjega odstavka 6. člena EKČP pravico biti seznanjen z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremenijo. Pravica dostopa do sodišča v skladu s prvim odstavkom 6. člena poleg tega vključuje upravičenost do prejemanja ustreznih obvestil o upravnih in sodnih odločbah (glej, med drugim, splošno *Hennings proti Nemčiji*, 16. december 1992, serija A št. 251-A, in *Sukhorubchenko proti Rusiji*, št. 69315/01, 53. in 54. odstavek, 10. februar 2005), kar je še posebej pomembno v zadevah, kjer se pritožba zahteva v za to določenem časovnem obdobju.«

¹⁰ Sanacija je mogoča po pravnomočnosti z vložitvijo izrednega pravnega sredstva – Odprava ali sprememba odločbe o prekršku na predlog prekrškovnega organa (v nadaljevanju OSOPPO).

¹¹ Z ZSV ali predlogom za OSOPPO.

Novela ZP-1E je določila še vedno veljavne pogoje za pridobitev izjave kršitelja pred izdajo odločbe o prekršku in vsebino, s katero mora biti kršitelj seznanimen (drugi in tretji odstavek 55. člena ZP-1). Tako kot že doslej je določeno, da se kršitelju, ki se na kraju ugotovitve prekrška ne more izjaviti o prekršku, pošlje pred izdajo odločbe pisno obvestilo s poukom in z možnostjo izjave. Enako velja, če prekrškovni organ takoj ob ugotovitvi ali obravnavanju konkretne zadeve kršitelja ni mogel obvestiti o vsebini očitka in njegovih pravicah, s čimer se mu da možnost za »pripravo obrambe«. Izrecno je določeno, da se odločba o prekršku ne more opirati na izjavo kršitelja, če ni bil v skladu z ZP-1 poučen o svojih pravicah v postopku (drugi odstavek 55. člena ZP-1). Glede na kaznovalno naravo prekrškovnega postopka je treba varstvo pravic kršitelja zagotavljati tudi pri izdaji plačilnega naloga. Pooblaščen uradna oseba (v nadaljevanju PUO), ki kršitelju plačilni nalog izda in vroči na kraju prekrška, ga je o storjenem prekršku dolžna seznanimi takoj ob vročitvi, kar zaznamuje na plačilnem nalogu (prvi odstavek 57. člena ZP-1) (Orel, 2008, str. 30). Če plačilnega naloga kršitelju ni mogoče vročiti na kraju prekrška, mu je treba pred njegovo izdajo in vročitvijo omogočiti, da se osebno izjavi o prekršku po določbah 55. člena ZP-1, plačilni nalog pa mora vsebovati tudi kratek opis prekrška in povzetek kršiteljeve izjave (drugi odstavek 57. člena ZP-1). S tem se kršitelju zagotavlja pravica do ZSV, saj lahko le tako, če je z ugotovitvami PUO seznanimen, v njej vsebinsko izpodbija ugotovitve prekrškovnega organa. Kršitelj se lahko z vsebino pridobljenih dokazov seznani tudi s pregledom spisa pri prekrškovnem organu (82. člen ZUP v zvezi s prvim odstavkom 58. člena ZP-1).

V primeru, da je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena ali je bila izločena, se kršitev nanaša na vse osebe, ki so sodelovale pri vodenju postopka in pri odločanju. Teh je lahko več, zato je doseg te kršitve precej širok. To je sicer razumljivo pri izločitvenih, manj pa pri izključitvenih razlogih.

Glede na posebnosti nekaterih hitrih postopkov se ocenjuje, da se določbe o zagotavljanju uporabe svojega jezika v hitrem postopku pogosto kršijo, posledice pa podcenjujejo. Tudi pravica do uporabe maternega jezika je sestavina pravice do poštenega postopka. Kaj na primer pomaga kršitelju pravica do izjave, če ne razume, za kaj v postopku gre, kaj se mu očita in kaj je podlaga za očitke, za nameček pa svojih misli ne more izraziti v jeziku, ki ga obvlada (Fišer et al., 2009, str. 380).

Razumljivost izreka odločbe ne pomeni le njegove jasne vsebine, temveč mora opis zajeti vse okoliščine, ki konkretizirajo abstraktni dejanski stan prekrška. Abstraktni opis dejanja zadošča le takrat, ko po naravi stvari konkretizacija ni smiselna, sicer pa mora izrek zajeti tudi konkretizacijo dejanskega stanu. Bistveno je, da so konkretne okoliščine tako opisane, da je mogoč preizkus, ki mora odgovoriti na vprašanje: »Ali so s konkretnimi okoliščinami, opisanimi v izreku, uresničeni vsi abstraktni zakonski znaki prekrška?« Posebej velja poudariti pomembnost navedbe kraja in časa storitve prekrška ter odločilnih

dejstev, saj odsotnost teh v opisu dejanja pomeni nerazumljivost izreka odločbe o prekršku (nepravilna oziroma pomanjkljiva navedba kraja in časa ter odločilnih dejstev pa je vprašanje, ki se nanaša na dejansko stanje prekrška) (Orel, 2008, str. 30–31).

Vrhovno sodišče je s sodbo, št. IV Ips 71/2007, odločilo, da nenatančnost policista, ki je prekršeno določbo ZVCP-1 deloma vpisal v napačno od šestih za to predvidenih rubrik na obrazcu plačilnega naloga, zaradi česar je iz zapisanega izhajalo, da gre za prekršek po 4. točki petega odstavka 115. člena ZVCP-1, ki ne obstaja, ni takšna pomota, da bi bil »izrek« plačilnega naloga nerazumljiv. Glede vsebine očitka v postopku ni bilo nejasnosti, kar izhaja tudi iz dejstva, da je storilec v ZSV izrecno zapisal, da »mu je policist izrekel globo zaradi kršitve četrtega odstavka 115. člena ZVCP-1 in ne storitve prekrška po petem odstavku istega člena«. Napake so nekaj vsakdanjega v poslovanju prekrškovnega organa. Vse napake, razen tistih, ki so ugotovljene v izreku posamičnega akta, se po njihovih ugotovitvah (po opozorilu storilca, lastna zaznava) popravijo s sklepom o popravi pomot. V kolikor prekrškovni organ zazna napako v izreku posamičnega akta, jo lahko sanira šele po pravnomočnosti z vložitvijo izrednega pravnega sredstva – odprava ali sprememba odločbe o prekršku na predloga prekrškovnega organa (v nadaljevanju OSOPPO). Če pa je nanjo opozorjen s pravnim sredstvom (ZSV), svojo prvotno odločitev najprej odpravi in nato sprejme pravilno odločitev (izda nov posamični akt, ustavi postopek, poda obdolžilni predlog ali predlog drugemu prekrškovnemu organu).

Sestavine pisne odločbe o prekršku sicer določa 56. člen ZP-1, vendar kljub temu ne bo vedno preprosto ugotoviti, ali odločba vsebuje vse, kar bi morala, ali ne, niti ali so pri tem mišljene samo formalne sestavine odločbe (uvod, izrek, obrazložitev in morebiti še pravni pouk ter identifikacijske oznake), ali pa gre za vse tisto, kar bi te sestavine morale zajemati po vsebini. Če bi šlo za slednje, bi bil to izjemno širok razlog za vložitev ZSV in verjetno ne bi bilo veliko odločb prekrškovnih organov, ki bi zdržale kolikor toliko strogo preverjanje. Med sestavinami odločbe bo vendarle treba upoštevati zlasti tiste, ki po eni strani določajo kršitelja, po drugi strani pa ravnanje, ki ima znake prekrška (Fišer et al., 2009, str. 380–381).

3.3 Zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja

Tretji razlog, zaradi katerega se lahko vloži ZSV, se veže le na odločilna dejstva. To so tista dejstva (materialno-pravno in procesno-pravno relevantna dejstva), na katerih neposredno temelji uporaba zakona (materialnega in procesnega). Ta odločilna dejstva pomenijo dejansko stanje prekrška.¹² O zmotno ugotovljenem dejanskem stanju govorimo, če iz ugotovljenih

¹² Tudi v primerih, ko PUO osebno zaznajo prekrške, je smiselno in dopustno uveljavljanje zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja kot razloga za vložitev ZSV in tudi, da domnevni storilec z njo lahko uspe. Izhajati moramo iz dejstva, da so tudi PUO prekrškovnih organov samo ljudje, ki so zmotljivi, in priznati dejstvo, da tehnične naprave in sredstva ne delujejo vedno brezhibno. Ni pa mogoče izključiti niti primerov, ko PUO zlorabljajo svoj položaj (Jakulin, 2007, str. 55).

okolščin, ki jih ima prekrškovni organ za dokazane, ne izhajajo ugotovitve, na podlagi katerih bi lahko ugotovili obstoj prekrška, ali kadar je prekrškovni organ izvedene dokaze nepravilno presodil. Presodil jih je drugače, kot bi po logičnem sklepanju izhajalo iz rezultatov izvedenih dokazov. O nepopolno ugotovljenem dejanskem stanju govorimo, če prekrškovni organ ni upošteval pomembnih okoliščin ali če je opustil njihovo ugotavljanje. V prekrškovnem postopku velja omejitev uveljavljanja novih dejstev in predlaganja novih dokazov. Na to omejitev mora kršitelja opozoriti že prekrškovni organ, preden izda odločbo o prekršku ali plačilni nalog (drugi odstavek 55. člena ZP-1). Njen namen je preprečiti nepotrebno zavlačevanje postopka v vseh fazah hitrega postopka, kar je sicer še vedno zelo pogost namen kršiteljev v hitrem postopku (Orel, 2008, str. 31).

Višje sodišče v Celju je v svoji odločitvi, št. VSC sklep Prp 241/2013, odločilo: »Ugotavljanje okoliščin, zaradi katerih šteje prekršek za prekršek neznatnega pomena, kot je to določeno v 6. a členu ZP-1, sodi v okvir ugotavljanja dejanskega stanja. Če jih sodišče prve stopnje ugotovi in oceni, pritožnik (prekrškovni organ) pa se s takšno ugotovitvijo sodišča ne strinja in podaja lastno oceno drugače ugotovljenih in ocenjenih okoliščin, gre za vprašanje pravilne ugotovitve dejanskega stanja.« Šele ko prekrškovni organ ugotovi dejansko stanje storjenega prekrška, lahko verodostojno sprejme svojo določitev, ali je zbral dovolj dejstev in dokazov, da je določena oseba storila prekršek, ali pa iz zbranih dejstev, dokazov in okoliščin izhaja, da je bil prekršek storjen v takih okoliščinah, ki ga delajo posebej lahkega in škodljiva posledica ni oziroma ne bo nastala. Najslabše je, če okrajno sodišče ob preizkusu ZSV ugotovi, da je bilo dejansko stanje nepopolno ali zmotno ugotovljeno, kar ima lahko za posledico, da njegovo odločitev spremeni in na koncu postopek celo ustavi. Takšen izid lahko pripiše le svojemu pomanjkljivemu vodenju hitrega postopka, saj je več kot očitno, da ni ravnal v skladu z ZP-1 in sodno prakso. Ob tem je zlasti pomembno, da pri sprejemanju svojih odločitev upošteva tudi stališča domnevnega kršitelja in da obrazloži, zakaj njegovih predlaganih dokazov ni izvedel oziroma jih je izvedel le v manjši meri (zagotavljanje ustavne pravice do izvajanja dokazov v njegovo korist – tretja alineja 29. člena URS). S tako vodenim hitrim postopkom se lahko upravičencem onemogoči oziroma omeji vložitev ZSV.

3.4 Opiranje na dokaz, na katerega se po določbah Zakona o prekrških ne more opirati ali ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin

Za kako hudo kršitev gre, je mogoče razbrati iz rednega sodnega postopka, v katerem se ta kršitev šteje za absolutno bistveno kršitev določb postopka (6. točka prvega odstavka 155. člena ZP-1). To pomeni, da je treba dokazati le njen obstoj in ne tudi, da je kršitev imela vpliv na zakonitost odločbe.

Navedena določba ima svojo sorodnico v kršitvi kazenskega postopka (8. točka prvega odstavka 371. člena ZKP). Seveda med ZP-1 in ZKP

ni mogoče postaviti enačaja. Sporna ni situacija, ko se sodbe/odločbe opirajo na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršenjem ustavno določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin oziroma na dokaze, za katere je v zakonu določeno, da se sodbe/odločbe na njih ne bi smele opirati. Tu je treba le slediti tem normam, ki prepovedujejo uporabo takšnih dokazov (npr. četrti odstavek 110. člena ZP-1 ali drugi odstavek 18. člena ZKP). Čeprav ZP-1 za razliko od ZKP izrecno ne določa, da se dokazi, ki so bili pridobljeni na podlagi nedovoljenih dokazov (doktrina sadežev zastrupljenega drevesa), ne bi smeli uporabljati, ni utemeljenega razloga za njuno razlikovanje. Bistvena razlika glede potencialnih kršitev, ko je dokaz pridobljen s kršenjem ustavno zagotovljenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin (od nezakonite pridobitve materialnega dokaza do pridobitve personalnega dokaza), je v njihovih varovalkah. V predhodnih postopkih predlagatelja so bistveno ohlapnejše kot v predkazenskem postopku. Predvsem od prvostopenjskega sodnika, v nadaljevanju pa tudi v morebitnem pritožbenem postopku, se pričakuje pozornost in reakcije na te kršitve. Kljub temu v ZP-1 ni določbe o ekskluzijskem pravilu, po katerem bi bilo treba nedovoljeni dokaz izločiti in bi se moral sodnik, ki je prišel z njim v stik, izločiti (psihološka okužba). Tudi z uporabo takšnih dokazov je mogoče zagotoviti pravico do poštenega sojenja v tej fazi kaznovalnega prava (Fišer et al., 2009, str. 691-695).

Pri ureditvi hitrega postopka ta razlog ni določen kot ena izmed mogočih kršitev določb postopka, ampak je opredeljen kot samostojen razlog, zaradi katerega se lahko vloži ZSV (4. alineja prvega odstavka 62. člena ZP-1). ZP-1 izrecno določa, da se odločba prekrškovnega organa ne sme opirati na izjavo kršitelja, ki ni bil poučen o svojih pravicah iz drugega odstavka 55. člena ZP-1. Prav tako se ne sme opirati na dokaz, če pouk o pravicah ni vpisan v zapisnik ali uradni zaznamek oziroma v obvestilo kršitelju, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška. Odločba se prav tako ne sme opirati na izjavo kršitelja, ki je bil pridržan, ker je bil zaloten pri prekršku pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi in ni bil poučen o pravicah (tretji odstavek 109. člena in tretji odstavek 110. člena ZP-1 ter 24. člen ZPrCP) (Orel, 2008, str. 31-33).

Višje sodišče v Ljubljani je v sodbi, št. VSL PRp 571/2009, med drugim navedlo: »Sodišče prve stopnje je oprlo svojo odločitev na obdolženkino izpovedbo na zaslišanju, kjer je povedala, da je policistu v razgovoru zaradi zmedenosti res priznala, da je v kritičnem času vozila očetovo vozilo, in na izpovedbo policista, ki je njeno izpovedbo potrdil. Iz izpodbijane sodbe in podatkov v spisu ne izhaja, da bi policist obdolženko v postopku zbiranja obvestil o storilcu prekrška pred razgovorom poučil o ustavni pravici, da ni dolžna izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivdo. Sodba sodišča prve stopnje se tako opira na nedovoljen dokaz.«

Tudi Vrhovno sodišče je v sodbi, št. IV Ips 117/2008, podobno odločilo: »Uradni zaznamek o izjavi osumljenca, ki jo je dal Policiji na kraju storitve prekrška, preden je bil poučen o svoji ustavni pravici do molka oziroma do privilegija zoper samoobtožbo, ne more biti dokaz v procesnem smislu, na katerega bi

se smela opreti sodba o prekršku, saj v smislu 6. točke prvega odstavka 155. člena ZP-1 predstavlja nedovoljen dokaz.«

Predstavljeni sodbi opisujeta različna primera, ko se je sodba oprla na nedovoljen dokaz. Ravno ustavna pravica, ki določa privilegij do samoobtožbe oziroma do molka, je prva v vrsti, ki lahko z njenim kršenjem pomeni zbiranje nedovoljenih dokazov. Če kršitelj ali priča pred zbiranjem obvestil oziroma zaslišanjem nista poučena o tej pravici, so tako njuna izjava kot dokazi, ki so bili pridobljeni na podlagi teh izjav, nedovoljeni in se odločba nanje ne sme opirati. Temu se v hitrem postopku daje premajhen pomen, saj se pravico še vedno prepogosto krši. Gre zlasti za pogovore o storjenih prekrških, ko pred njihovim pričetkom kršitelji ali priče niso opozorjene na privilegij do samoobtožbe oziroma do obtožbe svojcev in do molka.

3.5 Izrečene sankcije, odvzem premoženjske koristi in stroški postopka ter odločitve o premoženjskopravnem zahtevku

Prekrškovni organi praviloma izrekajo globe v višini najnižje predpisane, razen če imajo pooblastilo, da izrekajo globo v razponu. V primeru neupoštevanja predpisane višine globe lahko kršitelj v ZSV uveljavlja peti razlog – okoliščine, ki jih prekrškovni organ pri izbiri in odmeri sankcije oziroma pri odločitvi o ukrepu ni upošteval, pa bi jih moral upoštevati, oziroma ni upošteval pravilno. Prekrškovni organi imajo po vloženi ZSV ne glede na vrsto odločitve (peti odstavek 63. člena ZP-1) omejeno možnost drugačnega izrekanja sankcij. V okviru pooblastil se lahko odločijo za izrek opomina, če za to obstajajo utemeljeni razlogi (21. člen ZP-1), lahko pa hitri postopek zoper kršitelja po odpravi svoje odločitve ustavijo (136. člen v zvezi z drugim odstavkom 58. člena ZP-1). Sicer pa morajo (praviloma) zadevo posredovati v odločanje sodišču. Prekrškovni organi namreč nimajo pooblastila, da bi lahko predpisano sankcijo omilili, torej da bi odmerili globo pod mejo, ki je predpisana za ta prekršek. Omilitveno pooblastilo uporablja le sodišče (šesti odstavek 26. člena ZP-1).

Vrhovno sodišče je v sodbi, št. IV Ips 28/2014, tudi navedlo: »Z novelo ZP-1G je odgovornost pravnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost, v primeru stečaja ali prenehanja urejena v 14. b členu ZP-1. Pri tem je treba poudariti, da pojem prenehanja ne zajema samo prenehanja s stečajem, temveč tudi druge mogoče oblike prenehanja pravnih oseb, npr. prostovoljno in prisilno likvidacijo, izbris iz sodnega registra brez likvidacije, združitve, delitev, prenos premoženja, spremembo pravno organizacijske oblike ipd. (Jenull & Selinšek, 2011, str. 53–54). Po tej določbi se pravno osebo, ki pred izdajo odločbe oziroma sodbe o prekršku preneha obstajati, spozna za odgovorno za prekršek, sankcije za prekršek in odvzem premoženjske koristi pa se izrečejo subjektu, ki je njen pravni naslednik, če je vodstveni ali nadzorni organ ali nosilec tega subjekta vedel za storjeni prekršek. Če tega ni vedel, se pravnemu nasledniku lahko izreče le odvzem predmetov in odvzem premoženjske koristi.« Ob tem je treba opozoriti, da hitri postopek ni dovoljen, ko se odloča o premoženjskopravnem

zahtevku. To pomeni, da o njem vedno odloča okrajno sodišče v posebnem postopku. V primeru, da za odvzem premoženjske koristi ni določen pogoj odvzema ali je ta fakultativen, o njenem odvzemu prav tako odloča okrajno sodišče. V nasprotnem primeru, ko je določen obligatorni pogoj, je za odločitev o njenem odvzemu pristojen prekrškovni organ. Za odmero stroškov postopka (npr. sodno takso) ali poplačilo (npr. nagrado odvetniku) je vedno pristojen prekrškovni organ (od 143. do 146. člena ZP-1).

4 Študija pogostosti vložitve razlogov za zahteve sodnega varstva

Glavni cilj študije je ugotoviti pogostost uveljavitve posameznega razloga v ZSV. Za samo študijo sem se odločil, ker takšna raziskava še ni bila opravljena in ker lahko pokaže, glede na očitke upravičencev, kateri razlog naj bi prekrškovni organi najpogosteje kršili pri sprejemanju svojih odločitev. Te ugotovitve lahko prekrškovnemu organu pomagajo pri nadaljnjem delovanju, saj na ta način ugotavlja, kako lahko še izboljša svoje delovanje in poskuša s tem doseči, da bodo upravičenci čim manjkrat uveljavljali kršitev posameznega razloga.

Preden sem se lahko lotil samih študij in analiz, sem moral sam zbrati podatke, ker niti Policija niti Ministrstvo za pravosodje ne vodita evidence pogostosti uveljavitve posameznega razloga. Torej če sem želel opraviti primarno študijo, sem se moral sam odločiti, kje bom podatke zbral. Po pridobljenem dovoljenju sem v okviru Policijske uprave Ljubljana¹³ obiskal mestni policijski postaji (Center, Moste) in območni policijski postaji (Kočevje, Ribnica). Na vsaki postaji sem vsebinsko pregledoval ZSV, ki so bile vložene zoper posamične akte (odločbe o prekršku, plačilne naloge, sklepe), in na ta način ugotovil razloge za njihovo vložitev. Zajete so bile vse ZSV ne glede na tip ugotovljenega prekrška (cestni promet, javni red in mir, orožje, droga ...). Ugotovljene razloge sem beležil na prej pripravljenem obrazcu, tako da sem za mestne postaje iz celotne populacije zbral naključni vzorec 150 enot, za območne postaje pa so podatkovni nizi različni, saj sem pregledal vse njihove posamične akte.¹⁴ Za mestne postaje to ne bi bilo mogoče, saj se število vloženi ZSV v posameznem letu približa številu 1000 ali celo več. Pri zbiranju vzorca na teh postajah nisem bil pozoren, v katerem mesecu posameznega leta je bila ZSV vložena, ali je bila vložena zoper plačilni nalog, odločbo o prekršku oziroma sklep, ali je bila vložena zoper prekrške s področja prometne zakonodaje, javnega reda in miru, orožja, prepovedane droge, tujske problematike ..., ampak sem v arhivskih prostorih naključno prebiral regulatorje, v katerih je spravljena arhivska dokumentacija. Na kraju samem sem se sproti odločal, kateri regulator bom pregledal. Vsaka policijska postaja ima svoj način vodenja

¹³ Te policijske postaje sem izbral glede na primerljivi obseg delovnega področja.

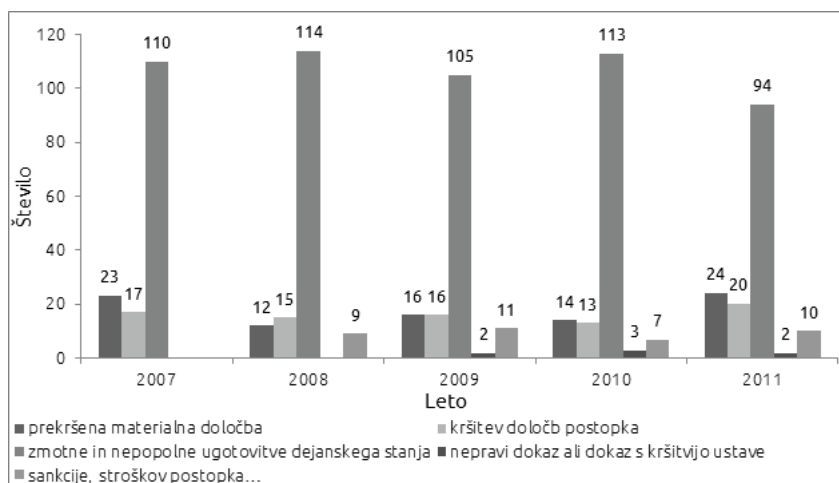
¹⁴ Zbrani podatkovni nizi vloženi ZSV zoper posamične akte, po policijskih postajah, v izbranem časovnem obdobju so razvidni iz grafikonov. Nad vsakim stolpcem v določenem letu je navedeno število vloženi ZSV po posameznem izpodbojnem razlogu. Npr. iz Grafikona 1 je razvidno, da je bilo v letu 2007 vloženi 110 ZSV zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in da zaradi nedovoljenega dokaza ni bila vložena nobena ZSV.

arhivske dokumentacije¹⁵, zato izbira po nekem sistemu ne bi bila mogoča. Ko sem zbral vzorec 150 enot za posamezno leto, sem na enak način nadaljeval z zbiranjem vzorca v drugem letu.¹⁶ V študiji je zajeto obdobje 2007 do 2011. Iz tako zbranih podatkov sem najprej opravil študijo za vsako posamezno policijsko postajo, v zaključku pa sem rezultate med seboj primerjal in povzel skupne ugotovitve.

4.1 Policijska postaja Ljubljana Center

Na Policijski postaji Ljubljana Center (v nadaljevanju PP Center) sem iz populacije vseh posamičnih aktov z vloženo ZSV naključno izbral vzorec 150 enot za vsako posamezno leto (2007 do 2011).

Grafikon 1: Študija vloženi ZSV po številu posameznega razloga za obdobje 2007–2011 na PP Center

Vir: ZSV, vložene zoper posamične akte prekrškovnega organa PP Center

Iz Grafikona 1 je razvidno, da je *zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja* najpogostejši razlog, ki ga upravičenci uveljavljajo v ZSV. V obdobju 2007–2010 je zastopan nekje med 70 % in 76 % vseh ZSV. Le v letu 2011 je opazen majhen padec, saj je v primerjavi s prejšnjimi časovnimi obdobji, uveljavljen le v 62 % vseh ZSV. Na drugem mestu po pogostosti uveljavitve v ZSV je skoraj v vseh časovnih obdobjih razlog *prekršena materialna določba*. Le v letu 2008 je pred njim razlog *kršitev določb postopka*, v letu 2009, pa sta z njim izenačena. V odstotkih predstavlja razlog *prekršena materialna določba* najmanj v letu 2008, saj je uveljavljen le v 8 % vseh ZSV, največ pa v letu 2011,

¹⁵ Arhivi se vodijo na način, da se odločbe o prekršku in plačilni nalogi, zoper katere je bila vložena ZSV, vodijo posebej, druge se vodijo skupaj, spet druge med preostalo arhivsko dokumentacijo. Vmes se je tudi spremenil način evidentiranja dokumentov, saj je policija pričela uporabljati novo programsko opremo. To so glavni razlogi, da izbira ni bila mogoča po nekem sistemu.

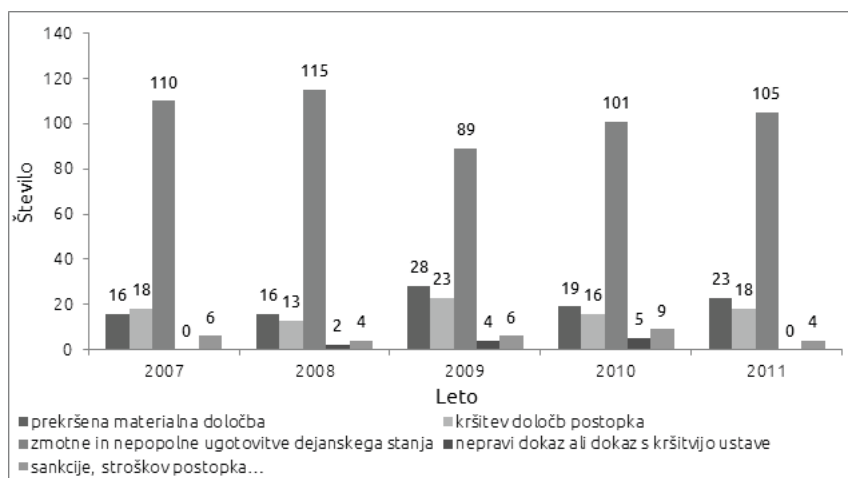
¹⁶ Ob tem se bo lahko marsikomu zastavilo vprašanje, ali je vzorec 150 enot reprezentativen glede na njegovo naključno izbiro. Odgovor bo predstavljen v poglavju 4.5 Primerjava rezultatov.

ko je uveljavljen v 16 % vseh ZSV. V celotnem obdobju 2007–2011 je na tretjem mestu razlog *kršitev določb postopka*. V letu 2008, ko je na drugem mestu, pred razlogom *prekršena materialna določba*, zastopa 10 % vseh ZSV. V letu 2009, ko sta s tem razlogom izenačena, je tako kot razlog *prekršena materialna določba* v 10,7 % vseh ZSV. Leti 2008 in 2009 ne predstavljata njegovega minimuma oziroma maksimuma, kajti v letu 2010 je bil uveljavljen le v 8,7 % vseh ZSV (minimum), v letu 2011 pa je bil uveljavljen v 13,3 % vseh ZSV (maksimum). Razlog *sankcije, stroški postopka ...*, ki zaseda četrto mesto, v letu 2007 ni uveljavljen v nobeni ZSV. Za preostala časovna obdobja so ga upravičenci uveljavljali tako, da je najmanjkrat uveljavljen v letu 2010, le v 4,7 % vseh ZSV, največkrat pa v letu 2009, v 7,3 % vseh ZSV. Tudi za razlog *nedovoljeni dokaz*, ki zaseda zadnje, peto mesto, velja, da v letu 2007 in 2008 ni uveljavljen v nobeni ZSV. V preostalih časovnih obdobjih pa je uveljavljen le v 1,3 % (2009, 2011) oziroma 2 % (2010) vseh ZSV.

4.2 Policijska postaja Ljubljana Moste

Na Policijski postaji Ljubljana Moste (v nadaljevanju PP Moste) sem iz vzorca vseh posamičnih aktov z vloženo ZSV naključno izbral podatkovni niz 150 enot za vsako posamezno leto (2007–2011).

Grafikon 2: Študija vloženih ZSV po številu posameznega razloga za obdobje 2007–2011 na PP Moste

Vir: ZSV, vložene zoper posamične akte prekrškovnega organa PP Moste

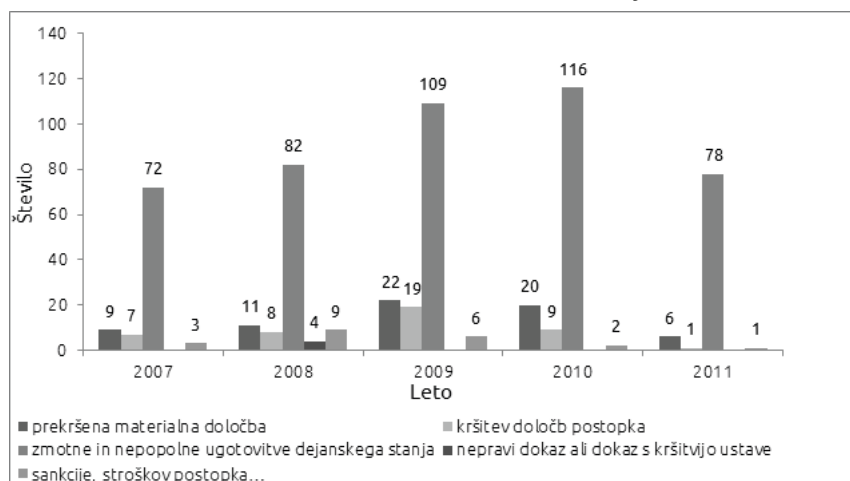
Iz Grafikona 2 je razvidno, da je *zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja* najpogostejši razlog, ki ga upravičenci uveljavljajo v ZSV. V letu 2009 je uveljavljen le v 59 % vseh ZSV, medtem ko je v drugih časovnih obdobjih uveljavljen pogostejše, in sicer med 67 % in skoraj 77 % vseh ZSV. Na drugem mestu po pogostosti uveljavitve je skoraj za vsa obravnavana časovna obdobja razlog *prekršena materialna določba*. Le leta 2007 je pred njim razlog *kršitev določb postopka*. V odstotkih je najmanj zastopan v letih 2007 in 2008, saj je

uveljavljen le v 10,7 %, največ pa v letu 2009, saj je uveljavljen v 18,7 % vseh ZSV. Na tretjem mestu, v skoraj vseh časovnih obdobjih, razen v letu 2007, ko je na drugem mestu, je razlog *kršitev določb postopka*. V tem letu in v letu 2011 zastopa 12 % vseh ZSV. To je srednja vrednost, saj je najmanjkrat uveljavljen v letu 2008, le v 8,7 % vseh ZSV, največkrat pa v letu 2009, v 15,3 % vseh ZSV. Za razlog *sankcije, stroški postopka ...*, ki zaseda četrto mesto, predstavljata minimum leti 2008 in 2011, ko je uveljavljen le v 2,7 % vseh ZSV, medtem ko je njegov maksimum v letu 2010, saj je uveljavljen v 6 % vseh ZSV. Za razlog *nedovoljeni dokaz*, ki zaseda zadnje, peto mesto, pa velja, da v letih 2007 in 2011 ni uveljavljen v nobeni ZSV. V časovnem obdobju 2008–2010 je uveljavljen med 1,3 % in 3,3 % vseh ZSV.

4.3 Policijska postaja Kočevje

Glede na to, da je Policijska postaja Kočevje (v nadaljevanju PP Kočevje) prejela dosti manj ZSV kot mestne policijske postaje, sem lahko pregledal vse njene posamične akte, zoper katere je bila vložena. Tako sem tukaj dobil različne podatkovne nize za vsako posamezno leto (2007–2011).

Grafikon 3: Študija vloženih ZSV po številu posameznega razloga za obdobje 2007–2011 na PP Kočevje

Vir: ZSV, vložene zoper posamične akte prekrškovnega organa PP Kočevje

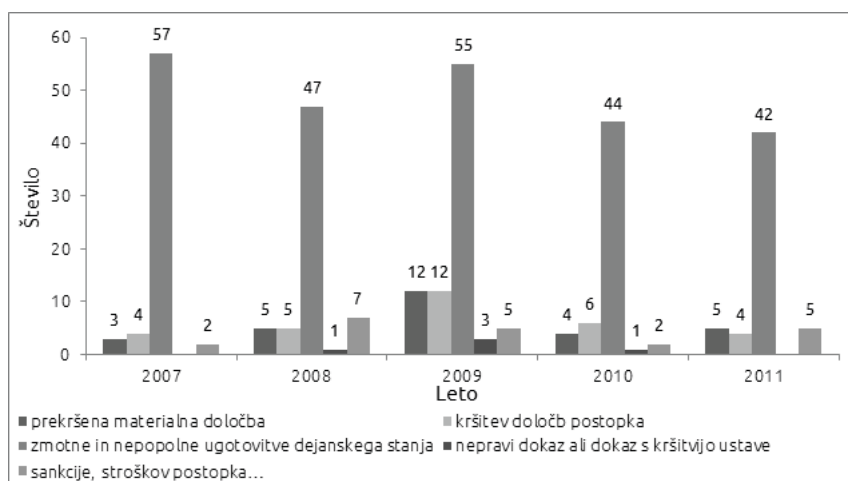
Grafikon 3 prikazuje, da je *zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja* najpogostejši razlog, ki ga upravičenci uveljavljajo v ZSV. V obdobju 2007–2010 znaša nekje med 70 % in 79 % vseh ZSV. Le v letu 2011 predstavlja veliko odstopanje, saj je bil uveljavljen v skoraj 91 % vseh ZSV. Na drugem mestu po pogostosti uveljavitve je razlog *prekršena materialna določba*. V odstotkih je zastopan najmanj v letu 2011, saj je uveljavljen le v 7 % vseh ZSV, največ pa v letu 2009, ko je uveljavljen v 14,1 % vseh ZSV. Tretje mesto zaseda razlog *kršitev določb postopka*. Njegov minimum je v letu 2011, saj je uveljavljen le v 1,2 % vseh ZSV, maksimum pa v letu 2009, ko je uveljavljen v 12,2 % vseh

ZSV. Razlog *sankcije, stroški postopka* ..., ki zaseda četrto mesto, je najmanjkrat uveljavljen v letu 2011, le v 1,2 % vseh ZSV, največkrat pa v letu 2008, v skoraj 8 % vseh ZSV. Za razlog *nedovoljeni dokaz*, ki zaseda zadnje peto mesto, velja, da je uveljavljen le v letu 2008, kar je 3,5 % vseh ZSV.

4.4 Policijska postaja Ribnica

Glede na to, da je tudi Policijska postaja Ribnica (v nadaljevanju PP Ribnica) prejela dosti manj ZSV kot mestne policijske postaje, sem lahko pregledal vse njene posamične akte, zoper katere je bila vložena. Tako sem tudi tukaj dobil različne vzorce enot za vsako posamezno leto (2007–2011).

Grafikon 4: Študija vložnih ZSV po številu posameznega razloga za obdobje 2007–2011 na PP Ribnica

Vir: ZSV, vložene zoper posamične akte prekrškovnega organa PP Ribnica

Grafikon 4 prav tako prikazuje, da je *zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja* najpogostejši razlog, ki ga upravičenci uveljavljajo v ZSV. Leto 2007 in 2009 odstopata od preostalega časovnega obdobja, v katerem je uveljavljen med 72 % in 77 % vseh ZSV. Leto 2007 predstavlja njegov maksimum, saj je uveljavljen v kar 86 % vseh ZSV, leto 2009 pa njegov minimum, saj je uveljavljen le v 63 % vseh ZSV. Na drugem mestu po pogostosti uveljavitve je skoraj za vsa obravnavana časovna obdobja razlog *kršitev določb postopka*. Le leta 2011 je pred njim razlog *prekršena materialna določba*, v letu 2008 in 2009 pa sta izenačena. V odstotkih je razlog *kršitev določb postopka* zastopan najmanj v letu 2007, saj je uveljavljen le v 6 % vseh ZSV, največ pa v letu 2009, ko je uveljavljen v 13,8 % vseh ZSV. V vseh časovnih obdobjih je na tretjem mestu razlog *prekršena materialna določba*. V letu 2011, ko je na drugem mestu, pred razlogom *kršitev določb postopka*, zastopa skoraj 9 % vseh ZSV. V letih 2008 in 2009, ko sta s tem razlogom izenačena, je uveljavljen v 7,7 % oziroma 13,8 % vseh ZSV. Leto 2009 tako predstavlja njegov maksimum, medtem ko njegov minimum predstavlja leto 2007, ko je uveljavljen le v 4,5 % vseh ZSV. Razlog

sankcije, stroški postopka ..., ki zaseda četrto mesto, je najmanjkrat uveljavljen v letu 2007, le v 3 % vseh ZSV, največkrat pa v letu 2008, v skoraj 11 % vseh ZSV. Za razlog *nedovoljeni dokaz*, ki zaseda zadnje, peto mesto, pa velja, da je uveljavljen le v časovnem obdobju 2008–2010, torej med 1,5 % in 3,4 % vseh ZSV.

4.5 Primerjava rezultatov

Posamezne študije kažejo na to, da ni bistvene razlike med mestnimi in območnimi policijskimi postajami, saj so, ne glede na različne vzorce zbranih enot, rezultati približno enaki. Torej tako območje kot podatkovni nizi niso dejavniki, ki bi vplivali na rezultate opravljenih študij. Seveda so določena odstopanja od povprečja na posameznih policijskih postajah v posameznih časovnih obdobjih, kar tudi bistveno ne vpliva na končne rezultate opravljenih študij,¹⁷ tako da je mogoče iz njih povzeti naslednje:

1. Na vseh policijskih postajah je na prvem mestu razlog *zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja*, pri čemer se smejo v ZSV navajati nova dejstva in predlagati novi dokazi le, če vlagatelj ZSV izkaže za verjetno, da jih brez svoje krivde ni mogel uveljaviti v hitrem postopku. Uveljavljen je v razponu od 59,3 % (PP Moste v letu 2009) do 90,7 % (PP Kočevje v letu 2011) vseh ZSV.
2. Drugo mesto zaseda razlog *prekršene materialne določbe ZP-1 ali predpis, ki določa prekršek*. Izjema je le PP Ribnica, ker je njena analiza pokazala, da drugo mesto zaseda razlog *kršitev določb postopka*. Ob tem je treba povedati, da sta si navedena razloga dokaj blizu po pogostosti uveljavitve, saj sta v nekaterih časovnih obdobjih celo izenačena, vendar pa je razlog *prekršene materialne določbe* na preostalih policijskih postajah večkrat na drugem mestu kot razlog *kršitev določb postopka*, kar dokazuje tudi njuno povprečje pogostosti uveljavitve. Tako je drugo uvrščeni razlog uveljavljen v razponu od 4,5 % (PP Ribnica v letu 2007) do 18,7 % (PP Moste v letu 2009) vseh ZSV.
3. Na tretjem mestu je razlog *kršitev določb postopka*, ker ni odločil pristojni organ, ker storilcu ni bila dana možnost, da se izjavi o prekršku, ker je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena ali je bila izločena, ker so bile kršene določbe o uporabi jezika v postopku, ker izrek odločbe ni razumljiv ali je sam s seboj v nasprotju ali ker odločba nima vseh predpisanih sestavin. Izjema je znova PP Ribnica, tako da pri njej tretje mesto zaseda razlog *prekršene materialne določbe*. Tretje uvrščeni razlog je torej uveljavljen v razponu od 1,2 % (PP Kočevje v letu 2011) do 15,3 % (PP Moste v letu 2009) vseh ZSV.

¹⁷ Pri območnih policijskih postajah je bila analizirana celotna populacija, kar pomeni, da je dobljeni vzorec reprezentativen. Glede na to, da so rezultati opravljenih študij med mestnimi in območnimi policijskimi postajami primerljivi in podobni, menim, da je naključno izbrani vzorec 150 enot med celotno populacijo na mestnih postajah tudi reprezentativen. Na podlagi te ugotovitve se lahko predpostavi, da bi bil tudi na novo naključno izbrani vzorec 150 enot reprezentativen.

4. Četrto mesto zaseda razlog *izrečene sankcije, odvzem premoženjske koristi, stroški postopka in odločitev o premoženjskopravnem zahtevku*. Uveljavljen je v razponu od 1,2% (PP Kočevje v letu 2011) do 10,8 % (PP Ribnica v letu 2008). Izjema je le leto 2007, ko na PP Center ni bil uveljavljen v nobeni ZSV.
5. Na zadnjem, petem mestu je tako pristal razlog *opiranje na dokaz, na katerega se po določbah ZP-1 ne more opirati, ali ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin*. Na vsaki policijski postaji sta najmanj dve časovni obdobji, ko ni uveljavljen v nobeni ZSV. Med vsemi uveljavitvami pa je njegov maksimum največ 3,5 % (PP Kočevje v letu 2008).

Preučene izjeme kaj dosti ne vplivajo na končne rezultate opravljene študije, tako da lahko postavim trditev, da je tako dobljena lestvica pogostosti uveljavitev razlogov v ZSV, ne glede na območje in vzorce zbranih enot, prisotna v skoraj vseh prekrškovnih organih. Le pri razlogu *prekršena materialna določba in kršitev določb postopka* bi lahko bile izjeme, npr. PP Ribnica.

5 Sklepna ugotovitev

Z analizo sem dokazal, da se je s spremembami ZP-1 dejansko širil nabor izpodbojnih razlogov in se je uredila norma, po kateri je dolžnost prekrškovnega organa in sodišča, da po uradni dolžnosti preizkusita določene izpodbojne razloge, ne glede na to, ali so uveljavljeni v sami ZSV ali ne.

Ker noveli ZP-1H in ZP-1I nista prinesli nobenih sprememb ali dopolnitev na področju pravnega varstva v hitrem postopku, lahko ugotovim, da je prekrškovna reforma, kar se tiče ZSV, prišla do tiste točke, ko je s tako urejenima 62. (nabor razlogov) in 62. a členom ZP-1 (preizkus po uradni dolžnosti) postala res učinkovito pravno sredstvo. Sedaj dejansko v celoti združuje tako elemente pravice do pravnega sredstva kot tudi pravice do sodnega varstva. To sta eni izmed temeljnih pravic, določenih tako v EKČP kot URS. Sedaj pokriva tako rekoč vse kršitve, do katerih lahko pride med vodenjem hitrega postopka.

Ugotovitve analize so namenjene tako upravičencem do ZSV kot prekrškovnim organom. Upravičenci lahko sedaj vložijo ZSV zaradi katerekoli nepravilnosti, ki jo je po njihovem mnenju storil prekrškovni organ med vodenjem hitrega postopka. V preteklosti je manjkal razlog »nedovoljeni dokaz« (4. alineja prvega odstavka 62. člena ZP-1). Drugi razlogi so v tem času doživeli le majhne popravke oziroma dopolnitve. Upravičencem je sedaj zagotovljeno nekakšno dvojno varovalo. Nekatere izpodbojne razloge sta sedaj dolžna prekrškovni organ in sodišče preizkusiti po uradni dolžnosti ne glede na to, ali so uveljavljeni v ZSV. V preteklosti ta dolžnost ni bila urejena, kar je pomenilo le preizkus tistih razlogov, ki so bili uveljavljeni v ZSV. Upravičenci imajo sedaj s tako urejeno ZSV dosti več možnosti, da z njo uspejo, predvsem pred sodiščem.

Ker je ZSV sedaj učinkovito pravno sredstvo, je ravnanje prekrškovnega organa še toliko bolj pod drobnogledom. Upravičencem je sedaj na voljo več izpodbojnih razlogov, zaradi katerih lahko vložijo ZSV, če menijo, da je bila med vodenjem hitrega postopka storjena kakšna nepravilnost. V študiji sem predstavil lestvico, iz katere je razvidna pogostost vložitve posameznega izpodbojnega razloga. Na podlagi preučitve izbranih vzorcev sem ugotovil, da se pogostost njihove uveljavitve kaj dosti ne spreminja v izbranih časovnih obdobjih po policijskih postajah. To pomeni, da so tudi vzorci 150 enot, ki so bili naključno izbrani med celotno populacijo na mestnih policijskih postajah, reprezentativni in je takšne rezultate mogoče pričakovati tudi na drugih policijskih postajah, v kolikor bi se študija razširila nanje. Informacija, kateri izmed razlogov je najpogostejše uveljavljen, prekrškovnemu organu omogoča spoznanje, v katerem delu hitrega postopka se mu očita največ nepravilnosti. Na ta način lahko že sedaj sprejme določene ukrepe za njihovo odpravo, kar v nadaljevanju pomeni večjo zakonitost njegovega ravnanja, postopanja in odločanja ter posledično s tem onemogočanje upravičencem do njihove uveljavitve. Ni presenetljivo, da je ravno razlog zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja daleč pred vsemi najpogostejše uveljavljen v ZSV. To je mogoče pripisati dejstvu, da imamo na eni strani ugotovljeno dejansko stanje, ki ga zagovarja prekrškovni organ, na drugi strani pa dejansko stanje, ki ga zagovarja domnevni kršitelj. V primeru, da se pri odločitvi ne upošteva kršiteljevega stališča in se tega tudi ne obrazloži, to predstavlja izhodišče za večino vloženih ZSV zaradi omenjenega razloga. Tudi policijski prekrškovni organ se v svojih odločitvah pogosto ne izreče do navedb kršitelja ali pa so te zelo skope. Po tako vodenem hitrem postopku je povsem logično, da storilec, ki se mu očita prekršek, dobi občutek, da je bil postopek voden enostransko, medtem ko njegove navedbe niso bile oziroma so bile upoštevane le v manjši meri. To vse kaže na očitno kršitev pravice do poštenega sojenja (6. člen EKČP in 22., 23. in 25. člen URS).

Da bi se izognili tem kršitvam, se mora prekrškovni organ zavedati pomembnosti navedenega in v tem delu hitrega postopka zagotoviti še dodatno pozornost in izvesti določene ukrepe za izboljšanje stanja na tem področju. Sam predlagam sledeče:

- Kontradiktornost – je eden od elementov pravice do poštenega postopka. Na podlagi lastnih izkušenj lahko potrdim, da se policijski prekrškovni organ šele v zadnjem letu zaveda, kako pomembno je tudi v hitrem postopku zagotavljati kontradiktornost. Šele, ko je kršitelj seznanjen z vsemi zbranimi dejstvi, okoliščinami, dokazi in izjavami prič, lahko zavzame stališče o pravnih in dejanskih aspektih storjenega prekrška. Tudi če prekrškovni organ zbere nova, dodatna dejstva in dokaze, je dolžan o njih ponovno obvestiti kršitelja. Če kršitelj zavzame svoje stališče do storjenega prekrška, je prekrškovni organ seznanjen z njegovim dejanskim stanom. Šele s tako vodenim hitrim postopkom je mogoče sprejeti verodostojno, pravilno, zakonito odločitev, ki upošteva tako stališča kršitelja kot prekrškovnega organa.

- Samokritičnost – vodenje hitrih postopkov na silo. V primeru, če obstaja dvom, da je nekdo storil prekršek ali da so podane okoliščine, ki izključujejo pregon za prekršek, mora biti prekrškovni organ dovolj samokritičen do svojega poslovanja in v teh primerih presoditi, ali so izpolnjeni pogoji, da bi se lahko nekomu očital prekršek in se mu za to izdal tudi ustrezen posamični akt (plačilni nalog, odločba o prekršku).
- Usposabljanje – zaradi nenehnega spreminjanja ZP-1, učinkovite ZSV, sodne prakse je potrebno stalno usposabljanje vseh, ki se ukvarjajo s hitrim postopkom, kajti šele z usposobljenim kadrom je mogoče pričakovati, da bo očitkov glede nepravilnosti med vodenjem hitrega postopka manj. Mogoče bi bilo potrebno uzakoniti vsakoletno obvezno usposabljanje prekrškovnih organov (predvsem tistih s šesto stopnjo izobrazbe), na katerem bi se predstavile novosti, pogoste nepravilnosti... ali pa še bolj rigorozno pravilo, po katerem bi bilo treba, npr. na vsake tri leta opraviti preizkus za vodenje hitrega postopka. Sedaj marsikdo ni dovolj usposobljen za vodenje hitrega postopka, kot se trenutno zahteva. Narediti bi bilo treba tudi selekcijo in dejansko omogočiti vodenje hitrega postopka le tistim, ki bi se skozi preizkuse izkazali, da so sposobni vodenja na takšnem nivoju. Pridobljena šesta ali višja stopnja izobrazbe še ne pomeni garancije, da je človek iz pravega testa za tako zahtevno vodenje hitrega postopka.
- Upoštevanje odločbi Ustavnega sodišča, št. Up-34/93 in Up-13/94, ki med drugim v odnosu do hitrega postopka navajata, da prekrškovni organ glede na načelo proste presoje dokazov ter načelo materialne resnice sam odloča o tem, katere dokaze bo izvedel in kako bo presojal njihovo verodostojnost. Ob tem pa ni dolžan izvesti vsakega dokaza, ki ga predlaga obramba. Njegova dolžnost je le obrazložiti, zakaj predlaganega dokaza ni izvedel. Na ta način bo kršitelju prekrška zagotovljena tudi ustavna pravica do izvajanja dokazov v njegovo korist (tretja alineja 29. člena URS).

Seveda bi bilo iluzorno pričakovati, da upravičenci ne bi več vlagali ZSV zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, vendar menim, da bi se dalo z zgoraj opisanimi predlogi zmanjšati njegovo pogostost vložitve.

ZP-1 v prvem odstavku 55. člena določa, da prekrškovni organ po uradni dolžnosti brez odlašanja, hitro in enostavno ugotovi tista dejstva in zbere tiste dokaze, ki so potrebni za odločitev o prekršku. Ob tem se zastavlja vprašanje, ali ima takšna ureditev sploh še kakšen smisel glede na to, da so postali prekrškovni postopki in s tem posledično tudi ugotavljanje dejanskega stanja prej kompleksni in dolgotrajni kot pa hitri in enostavni. Sam predlagam preureditev navedene določbe, saj bi bilo potrebno opredeliti, kaj so dejstva in njihovo delitev na odločila in druga pomembna dejstva, kaj so dokazi in njihov nabor, kaj je materialna resnica in pomen njenega iskanja v različnih fazah postopka, kaj so pravna in dejanska vprašanja, kaj so dokazni standard in njegove stopnje (npr. v kazenskem postopku ima dokazni standard šest

stopenj), kaj je dokazna prepoved, kaj je instrukcijska maksima. To je le nekaj postulatov, ki bi prekrškovni organ vodili med različnimi fazami hitrega postopka. Njihov pomen bi prišel do izraza predvsem pri ugotavljanju dejanskega stanja, saj bi se ob njihovem upoštevanju lahko ugotovila njegova popolnost ali vsaj njen približek. Skratka v ZP-1 bi moralo biti opredeljeno, kaj vse zajema ugotavljanje dejanskega stanja.

Rezultati študije o pogostosti uveljavitve posameznega razloga v ZSV nakazujejo potrebo po nadaljnjem raziskovanju, saj so bila z raziskavo preverjana samo nekatera področja. Vsekakor bi bilo smiselno nadaljnje raziskovanje ugotovitve dejanske uspešnosti upravičencev glede na uveljavitev posameznega razloga v vloženi ZSV. Po tako opravljeni študiji bi bilo mogoče ugotoviti, koliko od teh ZSV je bilo glede na posamezni uveljavljeni razlog neutemeljenih, koliko odločitev prekrškovnega organa je bilo spremenjenih oziroma ustavljenih. Po tako opravljeni študiji bi dobili informacijo o dejanski uspešnosti upravičencev pri izpodbijanju posamičnega akta (plačilnega naloga, odločbe, sklepa) z ZSV glede na uveljavljeni razlog.

Tine Jurič ima opravljen magisterij (magister upravnih ved). Kot pomočnik komandirja je zaposlen na Policijski postaji za izravnalne ukrepe Ljubljana. Njegovo delovno področje so predvsem raziskovanje in odkrivanje prekrškov in kaznivih dejanj. Objavlja več strokovnih člankov. Članek »Analiza nabora, pomena, obsega in pogostosti vložitve razlogov za zahtevo sodnega varstva« je njegov prvi znanstveni članek. Za svoje delo je bil večkrat pohvaljen, za vse do tedanje dosežke je prejel priznanje »Bronasti ščit Policije«. Sedaj nadaljuje doktorski študij na Fakulteti za državne in evropske študije. Njegovo področje raziskovanja je prekrškovno pravo.

Viri in literatura

Literatura

- Craig, P. (2003). *Administrative Law*. London: Sweet and Maxwell.
- Fišer, Z. (2006). Sodnik v postopku o prekršku. V: *1. dnevi prekrškovnega prava* (str. 49–57). Ljubljana: GV založba.
- Gajzer, M. (2007). Varstvo človekovih pravic v postopkih pred sodišči. V: *2. dnevi prekrškovnega prava* (str. 156–162). Ljubljana: GV založba.
- Jakulin, V. (2007). Dejansko stanje pri plačilnem nalogu. V: *2. dnevi prekrškovnega prava*. Ljubljana: GV založba.
- Jenull, H. (ur.), Čas, P., Filipčič, K., Fišer, Z., Maček Guštin, Š., Orel, N., Perpar, M., & Selinšek, L. (2009). *Zakon o prekrških s komentarjem*. Ljubljana: GV založba.
- Jenull, H., & Selinšek, L. (2011). *Uvodna pojasnila k ZP-1 z novelama ZP-1F in ZP-1G*. Ljubljana: GV Založba.
- Kečanovič, B. (2010). Pet let reforme prekrškovnega prava. *Pravna praksa*, 29(25), str. 1.
- Kovač, P. (2012). Pomen in raba pravnega sredstva odprave in spremembe odločbe na predlog prekrškovnega organa. *Pravosodni bilten*, 33(1), 87–99.
- Maunz, T., & Dürig, G., (1991). *Grundgesetz Kommentar*. München: C. H. Beck.
- Nehl, H. P. (1999). *Principles of Administrative Procedure in EC Law*. Oxford: University of Oxford.
- Orel, N. (2008). Razlogi za vložitev zahteve za sodno varstvo. V: *3. dnevi prekrškovnega prava* (str. 28–34). Ljubljana: GV založba.
- Šturm, L. (ur.), Arhar, F., Blaha, M., Bučar, F., Čebulj, J., Deisinger, M., Dular, J., Friedl, J., Graselli, A., Jadek Pensa, D., Jaklič, K., Jambrek, P., Jerovšek, A., Klemenčič, G., Končina Peternel, M., Kresal, B., Mavčič, A. M., Mozetič, M., Novak, M., Orehar Ivanc, M., Pemuš Grošelj, B., Pirnat, R., Plauštajner, K., Ribarič, M., Rijavec, V., Sladič, J., Sovdat, J., Steinman, T., Šorli, M., Testen, F., Toplak, L., Trampuž, M., Trpin, G., Virant, G., Vlaj, S., Zakrajšek, F., Zalar, B., & Zupančič, M. B. (2002). *Komentar Ustave Republike Slovenije*. Ljubljana: Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije.
- Šturm, L. (ur.), Avbelj, M., Bardutzky, S., Bele, I., Blaha, M., Cerar, M., Čebulj, J., Deisinger, M., Galič, A., Grad, F., Ivanc, B., Jaklič, K., Jakulin, V., Jambrek, P., Jerovšek, T., Kaučič, I., Končina Peternel, M., Kovač, P., Klemenčič, G., Kresal, B., Letnar Černič, J., Mavčič, A., Nerad, S., Orehar Ivanc, M., Pavlin, P., Pirnat, R., Pogorelec, J., Prepeluh, U., Farmany, P., Sovdat, J., Šorli, M., Testen, F., Umek, U., Vlaj, S., Zagradišnik, R., Zobec, J., & Zupančič, K. (2011). *Komentar Ustave Republike Slovenije: dopolnitev – A*. Ljubljana: Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije.

Viri

- (1994). Evropska konvencija o človekovih pravicah (EKČP). Ur. list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94).
- (1991). Ustava Republike Slovenije. Ur. list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06.

- (1994). Zakon o kazenskem postopku (ZKP). Ur. list RS, št. 63/94 (70/94 popr.), 25/96 Odl.US: U-I-18/93, 39/96 Odl.US: U-I-33/95-12, 5/98 Odl.US: U-I-25/95, 49/98-ZPol (66/98 popr.), 72/98, 6/99, 42/00 Odl.US: U-I-282/99, 66/00, 111/01, 32/02 Odl.US: U-I-92/96-27, 3/03 Odl.US: U-I-204/99-22, 21/03 Odl.US: U-I-190/00-11, 44/03 Odl.US: U-I-149/99-15, 56/03, 92/03 Odl.US: U-I-319/00-21, 114/03 Odl.US: U-I-426/02, Up-546/01-21, 116/03-UPB1, 43/04, 68/04 Odl.US: U-I-296/02, 83/04 Odl.US: Up-729/03, U-I-187/04, 96/04-UPB2, 101/05, 8/06-UPB3, 14/07, 32/07-UPB4, 102/07-ZSKZDČEU, 21/08 Odl.US: U-I-96/06-13, 23/08-ZBPP-B, 65/08 Odl.US: U-I-328/04-22, 68/08, 89/08 Odl.US: U-I-25/07-43, 77/09, 88/09 Odl.US: Up-3871/07-26, U-I-80/09-26, 109/09 Odl.US: U-I-46/08-20, 29/10 Odl.US: U-I-50/09-18, Up-260/09-17, 58/11-ZDT-1, 91/11, 32/12-UPB8, 47/13.
- (1999). Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP). Ur. list RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04, 22/05-UPB1, 119/05, 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 47/09 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/09 popr.), 8/10.
- (2003). Zakon o prekrških (ZP-1). Ur. list RS, št. 7/2003, št. 86/2004, 7/2005 Skl.US: U-I-19/05-5, 23/2005-UPB1, 34/2005 Odl.US: U-I-19/05-11, 44/2005, 55/2005-UPB2, 40/2006 (51/2006 popr.), 70/2006-UPB3, 115/2006, 139/2006 Odl.US: U-I-69/06-16, 3/2007-UPB4, 29/2007 Odl.US: U-I-56/06-31, 58/2007 Odl.US: U-I-34/05-9, 16/2008 Odl.US: U-I-414/06-7, 17/2008 (21/2008 popr.), 76/2008-ZIKS-1C, 108/2009, 109/2009 Odl.US: U-I-56/08-15, 45/2010-ZIntPK, 9/2011, 10/2011 Odl.US: Up-319/10-14, U-I-63/10-7, 26/2011 Odl.US: Up-456/10-22, U-I-89/10-16, 29/2011-UPB8, 43/2011 Odl.US: U-I-166/10-8, 21/2013, 111/2013.
- (2006). Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). Ur. List RS, št. 70/2006.
- (2010). Zakon o pravilih cestnega prometa (ZPrCP). Ur. list RS, št. 109/2010, 57/2012.
- Sodba ESČP, Suhadolc proti Sloveniji, 17.5.2011, vloga št. 57655/08.
- Sodba ESČP, Šild proti Sloveniji, 17. 9. 2013, vloga št. 59284/08.
- Odločbi Ustavnega sodišča RS, št. Up-34/93 in Up-13/94, 8. 6. 1995.
- Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-56/06-31, 15. 3. 2007.
- Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-1293/10, 21. 6. 2012.
- Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. IV Ips 41/2006, 16. 2. 2007.
- Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. IV Ips 58/2007, 28. 2. 2008.
- Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. IV Ips 71/2007, 16. 9. 2008.
- Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. IV Ips 117/2008, 24. 2. 2009.
- Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. IV Ips 41/2013, 25. 4. 2013.
- Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. IV Ips 28/2014, 20. 5. 2014.
- Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. VSL PRp 571/2009, 24. 3. 2009.
- Sklep Višjega sodišča v Celju, št. VSC Prp 241/2013, 17. 1. 2014.